

بشستوانه چانه‌زنی بناهنگاه روزهای تهدید

ارزیابی کارشناسان از آثار و پیامدهای انتخابات اسفند بر موقعیت بین‌المللی ایران

کاملاً آشنا در فضای انتخاباتی کشور است که برای تشویق مردم به مشارکت از زبان بسیاری از سیاست‌مداران جاری شده است؛ از غلامعلی حدادعادل گرفته تا نمایندگان مجلس خبرگان رهبری، بسیاری از چهره‌های سیاسی، مقامات لشکری و کشوری، ائمه جمعه و حتی رئیس کل بانک مرکزی (رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در گفت‌وگو با خبرآنلاین/۱۳۹۴). شاید این جمله روزگاری منجر به تشویق و ترغیب مردم به مشارکت در انتخابات بود اما آیا در شرایطی که رده‌حاکمان گسترده، یکدست کردن رقبا و تلاش حداکثری برای حضور یک جریان خاص در عرصه انتخابات انجام گرفته و از طرفی نیز تلاشی برای رفع مشکلات اقتصادی مردم، پاسخ به اعتراضات مدنی و فضای ناامیدی که در جامعه شکل گرفته، نشده است، جایگاه بین‌المللی ایران محرکی برای ترغیب مردم به مشارکت در انتخابات خواهد بود و تا چه اندازه مشارکت در انتخابات ایران در سطح بین‌المللی رصد می‌شود؟ هم‌میهن برای دستیابی به پاسخ این سوالات گفت‌وگوهایی با حشمت‌الله فلاحی‌پیشه، رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس دهم، علی بیگدلی، استاد بازنشسته دانشگاه شهید بهشتی و تحلیلگر مسائل بین‌الملل و احمد نقیب‌زاده، پژوهشگر حوزه علوم سیاسی و استاد تمام گروه علوم سیاسی دانشگاه تهران داشته است که در ادامه می‌آید:

آن دسته از جریان‌ها و تشکلهای سیاسی که بی‌تفاوت به میزان مشارکت در انتخابات هستند و یا خواهان حضور حداقلی مردم، آن هم مردم همسو با خود هستند، به اثرگذاری نوع برگزاری انتخابات و میزان مشارکت مردم بر جایگاه کشورها در سطح بین‌الملل باور ندارند و نیروی نظامی را صرفاً عامل اقتدار و قدرت کشورها می‌دانند. عاملی که می‌تواند در مواقع تهدیدهای بین‌المللی پشتوانه‌ای باشد که به مدد آن قدرت چانه‌زنی مسئولان کشور و تیم مذاکره‌کننده را در سطح مذاکرات بین‌المللی بالا ببرد. در کشور ما نیز صحبت از اهمیت شرکت در انتخابات و تأثیرات برگزاری یک انتخابات پرشور و با مشارکت حداکثری همواره مطرح بوده است. بابک نگاهداری، رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس در تبیین این نکته راهبردی در خصوص اهمیت مشارکت مردم در انتخابات به موضوعات مختلفی پرداخته است که یکی از آنها اهمیت مشارکت مردم در انتخابات در سطح بین‌المللی بوده است. او در این باره گفته است: «پشتوانه مردمی حاصل از مشارکت و افزایش مشروعیت و مقبولیت نظام، توان رابری‌های بین‌المللی سیاست خارجی در راستای تحقق منافع ملی کشور را به‌طور چشمگیری افزون‌تر می‌کند.» البته او تنها کسی نیست که به فضیلت‌های مشارکت حداکثری و تأثیر بر جایگاه بین‌المللی ایران اشاره کرده است. «حضور در انتخابات چشم دشمنان را کور خواهد کرد؛» جمله‌ای

منصوره محمدی

خبرنگار گروه سیاسی

برگزاری انتخابات در همه کشورها همواره مورد توجه فعالان سیاسی، رسانه‌ها، تحلیلگران، نمایندگان دولت و حکومت‌ها بوده است. در واقع تحلیل‌ها نشان می‌دهد که میزان مشارکت در انتخابات شاخصی برای پی بردن به میزان رضایت و یا نارضایتی مردم از شرایط حاکم بر جامعه در حوزه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی است و انتخابات آزاد احتمالاً بر بخشی از تعاملات بین‌المللی کشورها نیز اثرگذار است؛ چراکه در دل این رویداد سیاسی، معانی و نشانه‌هایی نهفته است که به دیگر دولت‌ها منتقل و به آنها در اتخاذ تصمیم‌های سیاسی در قبال کشورها جهت فکری می‌دهد. در نتیجه هرچقدر که برگزاری یک انتخابات بیشتر بتواند توجه و خواسته‌های عمومی مردم یک کشور را تأمین کند، به ارتقاء جایگاه بین‌المللی و بازسازی موقعیت‌های بین‌المللی کشورها کمک بیشتری خواهد کرد، البته که این نظریه مخالفان حداقل در فضای سیاسی کشور ما دارد؛ طبیعتاً

آیا بخشش در حوزه عمومی ناشایست است؟

احمد زیدآبادی، فعال سیاسی در کانال تلگرامی خود در واکنش به اجرای حکم اعدام ۴ نفر به اتهام همکاری اطلاعاتی به نفع رژیم غاصب صهیونیستی نوشت: «قوه قضائیه برای کمک به بخشش محکومان به قصاص از سوی خانواده‌های مقتولان، پویش «به عشق علی می‌بخشم»، «به عشق زهرا می‌بخشم» راه انداخته است. از آقای محسنی‌اژه‌ای می‌پرسم که آیا بخشش به عشق زهرا و علی، فقط شایسته خانواده‌های داغ‌دیده در جرایم و قتل‌های عادی است و در حوزه عمومی و دولتی بخشش و ترحم یکسره ناشایست و حرام است؟» او در ادامه تصریح کرده است: «آیا همین چهار جوانی که اذعان شده است پیش از عملیات انتسابی، دستگیر شده‌اند، اگر با یک درجه تخفیف به جای اعدام به حبس محکوم می‌شدند، کلام خدا غلط از کار درمی‌آمد؟ از یک طرف، در جرائم اصطلاحاً عمومی و امنیتی حداکثر سختگیری و شدت عمل را به خرج دادن و از طرف دیگر مردم عادی را به بخشش و عفو قاتلان فرزندان و کسان خود فراخواندن، چطور با هم سازگار است؟ أَتَأْتُمُونَ النَّاسَ بِالْحَبْلِ وَأَنْتُمْ لَا تَأْتُمُونَ أَنْفُسَكُمْ؟ (مردم را به نیکی امر می‌کنید، اما خود را فراموش می‌کنید؟ سوره بقره، آیه ۴۴)»

اصول کلی را برهم نزنیم

آیت‌الله غلامعلی نعیم‌آبادی، عضو سابق مجلس خبرگان در گفت‌وگو با جماران درباره رده‌حاکمان چهره‌ای مانند روحانی و آثارش بر میزان مشارکت گفت: «ممکن است حضور نیروهای تند راست بیشتر شود. راستی‌ها می‌گویند که خوب شد کنارش زدند، امید ما بیشتر شد و مردم بیشتر شرکت می‌کنند. نیروهای چپ قهراً ناراحت هستند و تعدادی ممکن است شرکت نکنند.» وی در ادامه افزود: «اگر [روحانی] رد شده [جامعه وی] را چپ می‌داند، راست خوشحال است و چپ ناراحت است. یعنی دیدگاه‌ها مختلف است، دید واحدی در مملکت وجود ندارد و در هر مسئله سیاسی دو قضاوت وجود دارد: قضاوت راستی‌ها و قضاوت چپی‌ها. ولی باید اصول کلی را به خاطر مسائل این رقی می‌هم نزنیم. همیشه این طور بوده دیگر، مگر آقای لاریجانی را که راست بود رد نکردند؟» وی در پایان گفت: «شورای نگهبان راست و چپ را رد کرد، این را هم رد کرد؛ رد کردن‌ها همیشه بوده است و در طول تاریخ انقلاب از این نمونه‌ها زیاد داریم.»

آیا آنگونه که توسط مقامات و سیاست‌مداران گفته می‌شود، انتخابات مجلس ایران در سطح بین‌المللی رصد می‌شود؟ و اساساً میزان مشارکت در فضای بین‌الملل چه مفهومی را القا می‌کند؟

حشمت‌الله فلاحی‌پیشه: به هر حال در سطح بین‌المللی با توجه به نگاه هر کشور این رصد انجام می‌شود اما معتقد در دنیای امروز عملگرایی، حاکم بر سیاست کشورها است و کسانی که انتخابات در ایران را رصد می‌کنند، می‌دانند که ایران جایگاه عملی در سیاست خارجی ندارد و به‌ویژه با انتخاب‌هایی که پیش روی مردم گذاشته شده است، کسی منتظر انتخابات ایران نیست چرا که هر نتیجه‌ای که در انتخابات شکل بگیرد، منجر به تحول تازه‌ای در سیاست خارجی نمی‌شود. در دنیای امروز همگان می‌دانند مجلس ایران در حاشیه سیاست خارجی است و این حاشیه‌نشینی روزبه‌روز بیشتر می‌شود و به‌اوج خود رسیده است. اگر مشارکت یک مشارکت واقعی باشد، مثل انتخاباتی که در ترکیه دیدیم که مشارکت حاصل یک رقابت واقعی بود، دنیای امروز، واقعی و غیرواقعی بودن رقابت را می‌فهمد و هر چه رقابت واقعی‌تر باشد، انتخابات باکیفیت بالاتری شکل می‌گیرد و ما نباید در انتخابات مجلس خبرگان و مجلس شورای اسلامی آبی منتظر آن باشیم. به‌عنوان مثال تعداد کسانی که برای مجلس خبرگان تأیید صلاحیت شدند به سختی برای هر پستی به‌دو نفر می‌رسد. در مجلس یک‌نگاه کاملاً کمی شکل گرفته است و افراد صاحب رای اصلاً وارد فضای انتخابات نشده‌اند و افرادی وارد فضای رقابت شدند که شاید حتی هیچ انگیزه‌ای برای رقابت ندارند. البته طبیعی است که به دلیل مسائل قومی و قبیله‌ای عده‌ای پای صندوق‌های رای می‌آیند اما این درصد کم بالایی نخواهد بود.

احمد نقیب‌زاده: مشارکت در سطح بین‌المللی مفهوم دارد و آنها هر مشارکتی را یکسان نمی‌دانند. بررسی می‌کنند که مشارکت در چه شرایطی انجام شده است. برای نمونه در شوروی هم مشارکت انتخاباتی بود و مردم رای می‌دادند اما کسی آن را جدی نمی‌گرفت. در عین حال در ایران همین میزانی هم که در انتخابات شرکت می‌کنند، رصد و تحلیل می‌شود و در رویکرد دولت‌های دیگر نسبت به ایران نقش دارد. اما مسئله دگرگونی عظیمی است که در درون مردم ایجاد شده است و سیاستمداران نمی‌خواهند آنها را ببینند. برای مثال اگر تظاهرات ضدولتی در گذشته انجام می‌شد و به مردم می‌گفتیم که اینها کار اسرائیل یا آمریکا است، مردم می‌گفتند اگر اینطور است ما در تظاهرات شرکت نمی‌کنیم. اما الان بخشی از مردم ما این تفکر را ندارند و دولت‌ها اگر تاریخ کشور را می‌دانستند و حالا می‌دیدند جوانان برای برد تیم آمریکا شادی می‌کنند و برای باخت ایران جشن می‌گیرند، باید پیام را درک می‌کردند که در چه وضعیتی هستیم. در صورتی که تمام شکست‌هایی که ایران در طول تاریخ خورده به همدستی خود ایرانی‌ها بوده است. شاید در نگاه اول مخاطب بگوید چه ملت بدی اما زمانی که شرایط را بررسی می‌کنیم می‌بینیم که ملت در حالت استیصال بوده‌اند که این کار را می‌کردند و متأسفانه دولتمردان ما این پیام‌ها را دریافت نمی‌کنند.

احمد نقیب‌زاده:
جهانیان قضایا را
از نزدیک دنبال
می‌کنند و وضعیت
مردم ایران را رصد
می‌کنند، اینکه انگیزه
مردم برای شرکت در
انتخابات چیست و یا
اینکه اگر در تظاهرات
شرکت می‌کنند، چه
انگیزه‌ای دارند؛ همه
پیش چشم جهان
است

علی بیگدلی: حتماً انتخابات ما در سطح بین‌المللی رصد می‌شود. انتخابات مجلس هم یک انتخابات ملی است و تفاوت آن با انتخابات ریاست جمهوری این است که در انتخابات ریاست جمهوری همه به یک نفر رای می‌دهند و در انتخابات مجلس همه به یک نهاد رای می‌دهند. بنابراین مجلس در همه جای دنیا تجلی اراده ملی است و از این رو اهمیت بالایی دارد. یک مثال از انتخابات و مجلس فرانسه می‌زنم؛ در قانون اساسی فرانسه از انقلاب فرانسه تا مجلس پانزدهم دو موضوع هیچ‌گاه از بستر قانون اساسی فرانسه خارج نشده است. اصل اول اینکه همه مردم در برابر قانون یکسان هستند و دوم اینکه هر قدرتی ناشی از اراده ملت است. اصل دوم به‌ویژه خیلی اهمیت دارد چرا که پارلمان تجلی‌گاه اراده ملت است و میزان رای دادن و بالا بودن سطح مشارکت می‌تواند به یک نظام سیاسی مشروعیت بین‌المللی بدهد. در نتیجه هر چقدر میزان مشارکت مردم در انتخابات بالاتر باشد، محبوبیت و مشروعیت آن نظام سیاسی در سطح بین‌المللی افزایش بیشتری خواهد داشت و دنیا ناچار است که به اراده ملی احترام بگذارد. بنابراین هر چقدر میزان مشارکت بالاتر شود، از آنجایی که به مشروعیت نظام سیاسی ایران جلوه برجسته‌ای می‌دهد به همان نسبت نیز دنیا و نهادهای بین‌المللی ناچار هستند به نظامی که مردم به آن رای می‌دهند، با بالا بودن سطح مشارکت احترام بگذارند.

وحدت اصولگرایان آدرس اشتباه است

وهاب عزیزی، فعال سیاسی اصولگرا و دبیرکل جهادگران در واکنش به شعارهای مطرح‌شده در جریان اصولگرایی گفت: «اولویت اصلی کشور مشارکت حداکثری و ایجاد شور انتخاباتی است، درحالی‌که تاکنون اصولگرایان برای داشتن یک لیست واحد یک آدرس دهی اشتباه است که ما را از اهداف عالی انقلاب دور می‌کند.» وی در ادامه تأکید کرد: «اولویت کشور ایجاد وحدت ملی حول محور ولایت برای تحقق امر رهبری مبنی بر مشارکت حداکثری، رقابت واقعی در فضایی سالم و امن است. وجود لیست‌های مختلف موجب شور انتخاباتی و مشارکت بیشتر می‌شود و پیش شرط برگزاری یک انتخابات موفق مشارکت اکثریت واقعی مردم پای صندوق رای هست.»